

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата мр Уроша Б. Радосављевића

Одлуком Наставно-научног већа Архитектонског факултета Универзитета у Београду бр. 01-2284/2-5.2. од 17.11.2014. године, именовани смо за чланове Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидата мр Уроша Б. Радосављевића, дипл. инж. арх. под насловом:

**ФОРМИРАЊЕ МОДЕЛА УРБАНОГ МЕНАѢМЕНТА У РЕАЛИЗАЦИЈИ
СТРАТЕШКИХ ПРОЈЕКТА**

После прегледа достављене Дисертације и других пратећих материјала и разговора са Кандидатом, Комисија је сачинила следећи

РЕФЕРАТ

1. УВОД

1.1. Хронологија одобравања и израде дисертације

Кандидат мр Урош Б. Радосављевић одбранио је магистарску тезу 2005. године на Институту за становање и урбани развој, Еразмус Универзитет Ротердам, Холандија (The Institute for Housing and Urban Development Studies, Erasmus University Rotterdam). Диплома је нострификована на Универзитету у Београду Решењем бр. 06-613-788/4 од 07. новембра 2007. године у звање магистра техничких наука у области архитектуре и урбанизма.

Кандидат је јануара 2014. године поднео захтев Наставно – научном већу Архитектонског факултета Универзитета у Београду да му се одобри израда докторске дисертације под насловом: Формирање модела урбаног менаѢмента у реализацији стратешких пројеката.

На седници Наставно-научног већа Архитектонског факултета Универзитета у Београду која је одржана 3. фебруара 2014. године, на основу члана 98. Статута Архитектонског факултета у Београду ("Сл. билтен Факултета", бр. 80/08, 84/10, 88/12 и 89/12-пречишћен текст), а у вези са чланом 28. Правилника о докторским студијама ("Сл. билтен Факултета", бр. 81/08) и Одлуком Већа докторских студија Архитектонског факултета од 27. јануара 2014. године,

донета је Одлука 01-130/2-5.18. којом је образована Комисија за оцену испуњености услова кандидата мр Уроша Б. Радосављевића, дипл. инж. арх. и теме докторске дисертације под насловом:

"ФОРМИРАЊЕ МОДЕЛА УРБАНОГ МЕНАџМЕНТА У РЕАЛИЗАЦИЈИ СТРАТЕШКИХ ПРОЈЕКТА"

у саставу:

- др Владан Ђокић, предложени ментор, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду
- мр Рајко Корица, члан Комисије, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду
- др Нада Драговић, члан Комисије, редовни професор Шумарског факултета Универзитета у Београду.

Комисија саставља Извештај којим предлаже Наставно-научном већу да одобри израду докторске дисертације на наведену тему. Наставно-научно веће Архитектонског факултета, у складу са Одлуком Већа докторских студија Архитектонског факултета од 3. марта 2014. године, усваја Извештај Одлуком бр. 01-324/2-10.18 од 10. марта 2014. године и прослеђује Универзитету у Београду ради давања сагласности. Веће научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду 20. маја 2014. године даје сагласност на предлог теме докторске дисертације кандидата. Наставно-научно веће Архитектонског факултета је на седници одржаној 23. јуна 2014. године одлуком бр. 01-872/2-7.5 одобрило рад на теми докторске дисертације и за ментора именовало професора др Владана Ђокића. Рок за одбрану докторске дисертације утврђен је закључно са 30. септембром 2016. године.

Кандидат је уз сагласност ментора предао завршену докторску дисертацију Већу докторских студија 5. новембра 2014. године. Наставно-научно веће Архитектонског факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 17. новембра 2014. године, у складу са Одлуком Већа докторских студија Архитектонског факултета од 10. новембра 2014. године, донело је Одлуку бр. 01-2284/2-5.2. о именовану Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације у саставу:

- мр Рајко Корица, председник Комисије, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду
- др Владан Ђокић, ментор и члан Комисије, редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду
- др Нада Драговић, члан Комисије, редовни професор Шумарског факултета Универзитета у Београду.

1.2. Научна област дисертације

Дисертација која је предмет овог реферата припада научном пољу Техничко-технолошких наука, научној области Архитектура и урбанизам, и ужој научној области урбанизам и просторно планирање.

1.3. Биографски подаци о кандидату

Мр Урош Радосављевић, дипл. инж. арх., рођен је у Београду 01. априла 1972. године, где је завршио основну школу и средњу архитектонску школу. Дипломирао је на Архитектонском факултету Универзитета у Београду 1999. године са оценом 10 и просечном оценом 8.66 у току студирања. Специјализирао је на програму *Јавни менаџмент и управљање градом* 2003. године и магистрирао на програму *Урбани менаџмент и развој* 2005. године, оба програма на Еразмус Универзитету Ротердам у Холандији. Магистарска диплома је нострификована на Универзитету у Београду 2007. године у звање Магистра техничких наука у области архитектуре и урбанизма.

Запослен је од новембра 1999. године на Архитектонском факултету Универзитета у Београду. У периоду од 1999. до 2009. године ради као асистент приправник на *Катедри за урбанистичко и просторно планирање и урбанистичко пројектовање* на предметима *Урбане функције, Урбанистичка техника и композиција, Урбана структура и зонирање, Урбанистичко и просторно планирање, Студио пројекат 3 – Урбанизам, Мобилност у граду, Мастер пројекат урбанизам и Обнова инфраструктуре*. У наставничко звање доцента на Департману за урбанизам на Архитектонском факултету Универзитета у Београду изабран је у децембру 2009. године након самосталне изложбе значајних стручно-уметничких остварења из области архитектуре и урбанизма у виду реализованих просторних и урбанистичких планова и пројеката, изведених архитектонских објеката и комплекса, урбанистичко-архитектонских и архитектонских конкурса. У звању доцента као руководилац студија, теоријских и изборних предмета у периоду од 2009. године до данас реализује наставу на основним и дипломским академским студијама архитектуре и специјалистичким студијама урбанизма, и то на предметима *Урбане функције, Мобилност у граду, Студио пројекат 3 – Урбанизам, Студио пројекат 4 – Синтеза, М4 – Архитектонско- урбанистички пројекат, Урбани менаџмент, Менаџмент локалног развоја, Мастер теза и пројекат и Обнова инфраструктуре*. Од 2012. године реализује наставу и на дипломским академским студијама Интегрални урбанизам на предметима *Студио – Интегрални пројекат 1 и Мастер теза и пројекат*. Члан је менторских комисија за одбрану дипломских радова, ментор је на тринаест дипломских, једном специјалистичком и на студентским радовима који су освајали награде на неколико међународних студентских конкурса. Гостује као наставник на *Факултету за урбано и регионално планирање* Ајова Универзитета, у Ајова Ситију, у Сједињеним Америчким Државама у пролећном семестру 2011. године и на међународној летњој школи Архитектонског факултета Алгеро Универзитета у Сасарију, Италија 2013. године.

Бави се и научним и истраживачким радом и учествује у стручним и научно-истраживачким националним и међународним пројектима у својству истраживача, координатора или консултанта. У међународним и националним научно-истраживачким пројектима учествује као национални консултант на пројекту *Трајни размештај и интеграција избеглих и расељених лица* Програма Уједињених нација за људска насеља - УН ХАБИТАТ у од 2006-2008. године; као координатор на Оквирном пројекту 6 Европске Уније *Одрживи транспортни системи* на Архитектонском Факултету у Београду од 2006-2009. године; и као истраживач на научно-истраживачком пројекту *Просторни, еколошки, енергетски и друштвени аспекти развоја насеља и климатске промене – међусобни утицаји*

Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије од 2011-2015. године. Као резултат научно-истраживачког рада остварио је као аутор или коаутор пет поглавља у међународним монографијама, један рад у међународном и два у домаћим научним часописима и девет радова у зборницима међународних научних конференција. Уредник је, заједно са Ксенијом Лаловић, научне монографије *Савремени приступи урбаном дизајну за одрживи туризам Србије* из 2013. године.

Паралелно са наставним, истраживачким и педагошким радом бави се и урбанистичким планирањем и пројектовањем и архитектонским пројектовањем у пракси. Током стручног рада остварио је низ резултата, и то као коаутор две урбанистичке студије, четрнаест просторних и урбанистичких планова, два урбанистичка пројекта, три архитектонска идејна и главна пројекта и осам урбанистичко-архитектонска конкурса. Међу овим остварењима истичу се руковођење израдом *Плана за туристичко активирање Голубачке тврђаве* од 2009-2010. године и руковођење израдом *Интегралног план за активирање сеоског туризма источне Србије* од 2011-2012. Године, оба на Архитектонском факултету Универзитета у Београду у оквиру пројекта *Општински економски развој у Подунављу* Немачке агенције за техничку сарадњу – ГИЗ. Као резултат стручног рада добитник је девет награда и два признања на међународним салонима урбанизма, архитектуре и конкурсима.

Члан је *Америчког удружења планера* од 2011. године, и *Удружења урбаниста Србије*, од 2001. године (члан председништва и председник конкурсне комисије од 2008-2013. године). Био је члан планске комисије С.О. Соко Бања од 2008-2013. године делегиран од стране Министарства животне средине и просторног планирања Републике Србије. Активно говори и пише на енглеском језику.

2. ОПИС ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Садржај дисертације

Докторска дисертација мр Уроша Радосављевића, под називом „Формирање модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких пројеката“ написана је на укупно 215 страна. Основни текст је дат на 185 страна. На почетку дисертације, пре основног текста, налазе се изјаве захвалности, резиме на српском и енглеском језику, садржај, списак слика и табела, који су дати на 15 страна. Преглед литературе и извора са 103 јединице дат је на 10 страна, биографија аутора на 1 страни, након чега следе изјава о ауторству, изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада и изјава о коришћењу на 4 стране. Рад укључује 4 табеле и 14 слика. Докторска дисертација је подељена на пет основних поглавља и на крају су дати литература и извори. У наставку је приказан основни садржај дисертације.

Прво поглавље чини Увод са следећим подпоглављима: 1.1. Трансформација глобалног друштва, управљање и планирање; 1.2. Проблемски оквир и предмет истраживања; 1.3. Циљеви истраживања; 1.4. Задаци истраживања; 1.5. Истраживачке хипотезе; 1.6. Методолошки поступак и методе истраживања; 1.7. Структура докторске дисертације; и 1.8. Научна оправданост дисертације, очекивани резултати и практична примена резултата истраживања.

Друго поглавље чини Концептуални и теоријски оквир истраживања са следећим подпоглављима: 2.1. Савремени стратешки пројекти као инструмент развоја града; 2.1.1. Дефинисање појма стратешких урбаних пројеката у истраживању; 2.1.2. Карактеристике и ефекти стратешких пројеката; 2.1.3. Промене контекстуалних фактора стратешких пројеката; 2.2. Парадигме урбаног менаџмента, управљања и планирања; 2.2.1. Од колаборативног планирања до праведног града; 2.2.2. Од урбаног менаџмента до управљања и планирања; 2.2.3. Концепт урбаног менаџмента; 2.2.3. Концепт урбаног управљања; 2.2.5. Концепт организовања капацитета; 2.3. Формирање модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких пројеката; и 2.3.1. Елементи модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких урбаних пројеката.

Треће поглавље чини Провера функционисања модела урбаног менаџмента у стратешким пројектима у Европи са следећим подпоглављима: 3.1. Британски стратешки урбани пројекат: Докови Лондона; 3.1.1. Урбане политике и инструменти планирања у Великој Британији; 3.1.2. Докови Лондона у контексту развоја Лондона; 3.1.3. Стратешки урбани пројекат Корпорације за развој Докова Лондона; 3.1.4. Дискусија и вредновање стратешког пројекта Докова Лондона; 3.2. Холандски стратешки урбани пројекат: Коп Ван Зуид; 3.2.1. Урбане политике и инструменти планирања у Холандији; 3.2.2. Коп ван Зуид у контексту развоја Ротердама; 3.2.3. Стратешки урбани пројекат Коп ван Зуид; и 3.2.4. Дискусија и вредновање стратешког пројекта Коп ван Зуид.

Четврто поглавље чини Провера примене модела урбаног менаџмента у реализацији стратешког пројекта у Србији са следећим подпоглављима: 4.1. Српски стратешки урбани пројекат: Београд на води; 4.1.1. Урбане политике и инструменти планирања у Србији; 4.1.2. Савски амфитеатар у контексту развоја Београда; 4.1.3. Иницирање стратешког урбаног пројекта Београд на води; 4.1.4. Дискусија и вредновање стратешког пројекта Београд на води; и 4.1.5. Прилагођавање модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких пројеката у Србији.

Пето поглавље су Закључци и правци даљег истраживања са следећим подпоглављима: 5.1. Закључци по хипотезама и елементима модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких пројеката; 5.2. Научни и друштвени допринос и резултати истраживања; 5.3. Препоруке могућих примена резултата у Србији; и 5.4. Правци даљег истраживања.

2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

У првом, уводном делу докторске дисертације представљени су контекст урбаног развоја у циљу дефинисања проблема који се јављају и ближе објашњени предмет и проблемски оквир рада на бази резултата претходних истраживања и прегледа литературе. На основу тога су формирано циљеви, хипотезе и методологија истраживања, и приказани научна оправданост, примена и очекивани резултати истраживања.

Поглавље 2 – Концептуални и теоријски оквир истраживања

У другом поглављу се најпре дефинише појам и начини како се велики савремени стратешки пројекти концептуализују у овом истраживању. Разматрају се и дискутују карактеристике и ефекти стратешких пројеката, да би се у наставку анализирали глобална друштвено-

економска трансформација као узрок промена и утицаја на другачији развој и управљање градом у процесима производње простора. Промене и утицаји представљају контекст у коме се савремени стратешки пројекти планирају и реализују и успостављају релације са урбаним менаџментом. Затим се даје преглед и компаративна критичка анализа различитих теоријских и концептуалних знања и приступа основних парадигми урбаног менаџмента и урбаног управљања и планирања, дискутују разлике између њих, основне околности у којима настају и услови који су неопходни за њихово функционисање и примену. Истраживање се креће у оквиру разматрања савремених парадигми праведног града и колаборативно-комуникативног правца са једне стране, са савременим парадигмама урбаног менаџмента и управљања са друге стране. Сврха такве теоријске поставке је анализа ефеката и утицаја промењених начина урбаног управљања, планирања и менаџмента на развој градова у развијеним земљама које је актуелно за садашњи српски контекст и земље у развоју. На тај начин су препознате и дефинисане специфичне условљености, контекстуални фактори, инструменти и ефекти које урбано управљање има на градове и које су у релацији са урбаним менаџментом и урбаним планирањем у транзиционом српском контексту уопште и у односу на велике стратешке пројекте посебно. Као исход овог дела истраживања кандидат дефинише концептуални модел урбаног менаџмента у реализацији стратешких пројеката и појединачне елементе модела на основу концептуалног оквира истраживања и теоријских инпута.

Поглавље 3 – Провера функционисања модела урбаног менаџмента у стратешким пројектима у Европи

У трећем поглављу, у практичном делу рада, проверава се функционисање концептуалног модела развијања нових инструмената урбаног менаџмента у реализацији стратешких пројеката, који је формиран на основу концептуалног оквира истраживања и теоријских инпута. Студије случајева докова Лондона и Коп ван Зуид-а у Ротердаму су појединачно анализирани у односу на концептуални модел урбаног менаџмента на такав начин да се анализа случаја заснива на квалитативној процени сваког појединачног елемента модела. Циљ оваквог приступа је оцењивање успешности стратешких урбаних пројеката и начина на који су појединачни елементи модела засебно и у специфичним комбинацијама довели до успеха. Одговори на ова питања у контексту теоријских и практичних разматрања доприносе провери функционисања модела развијања нових инструмената урбаног менаџмента у реализацији стратешких пројеката и његовој примени у промењеним друштвено-економским условима у Србији.

Поглавље 4 – Провера примене модела урбаног менаџмента у реализацији стратешког урбаног пројекта у Србији

У четвртом поглављу, у практичном делу рада, проверава се функционисање и могућност примене модела развијања нових инструмената урбаног менаџмента у специфичним контекстуалним условима у Србији на студији случаја стратешког пројекта у Београду, који је у иницијалној фази. Циљ је да се на основу примене модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких урбаних пројеката и главних налаза анализе европских и српског случаја оцени стање модела развијања инструмената урбаног менаџмента у Србији и изврши прилагођавање за редефинисање модела у нашем контексту.

Поглавље 5 – Закључци и правци даљег истраживања

У петом, закључном поглављу докторске дисертације даје се преглед читавог истраживања кроз кључне резултате и основне елементе модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких урбаних пројеката. Такође се дају основни научни и друштвени доприноси резултата истраживања, приказ могуће примене резултата и формирања препорука за практичну примену резултата истраживања и модела развијања нових инструмената урбаног менаџмента, нарочито у пракси транзиционих друштвено-економских услова у Србији.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Савременост и оригиналност

Савременост докторске дисертације мр Уроша Радосављевића огледа се у одабиру актуелне и мало истражене теме у Србији користећи иновирани методолошки приступ урбаном менаџменту у одабраним случајевима стратешких урбаних пројеката у европском и у савременом српском промењеном друштвено-економском контексту. Формулисање проблема и предмета истраживања смештени су у контекст савремених дискусија у светској стручној литератури, и делимично у српској, у којој постоји велики корпус знања, истраживања и студија које типично успостављају релације између урбаног управљања, политика и планирања са једне, и стратешких урбаних пројеката са друге стране.

Оригиналност овог истраживања огледа се у целовитом квалитативном истраживању које до сада на овакав начин није обрађивано у Србији. Кандидат на такав методолошки начин поставком сопственог концептуалног оквира истраживања из низа различитих релевантних теоријских полазишта савремених парадигми урбаног менаџмента, управљања и планирања формира теоријски модел урбаног менаџмента стратешких урбаних пројеката. Кроз истраживање студија случајева европских земаља и повезивање са комплексном анализом актуелне ситуације у области управљања и планирања урбаног развоја у Србији, као и формирањем модела и провером његовог функционисања у Европи и Србији, истраживање нуди нове оригиналне налазе за проширивање постојећих и увођење нових теоријских, методолошких и практичних знања и иновација, као и нових инструмената и принципа урбаног менаџмента у области урбанистичког планирања и управљања урбаним развојем у Србији.

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

Као најзначајнији извори коришћени у истраживању издвајају се:

- Allmendinger, P. (2002) 'Towards a Post-Positivist Typology of Planning Theory', *Planning Theory*, vol. 1, pp. 77-99.
- Berg, L.v.d., Braun, E. and Meer, J.v.d. (1997) *Metropolitan Organising Capacity: Experiences with Organising Major Projects in European Cities*, Aldershot: Ashgate.
- Bovaird, T. and Löffler, E. (2003) 'Understanding public management and governance', in Bovaird, T. and Löffler, E. (ed.) *Public Management and Governance*, London: Routledge, pp. 3-12.
- Brindley, T., Rydin, Y. and Stoker, G. (2005) *Remaking Planning: The Politics of Urban Change*, 2nd edition, London: Routledge.

- Fainstein, S. (2000) 'New Directions in Planning Theory', *Urban Affairs Review*, vol. 35, no. 4, pp. 451-478.
- Fainstein, S. (2010) *The Just City*, New York: Cornell University Press.
- Flyvbjerg, B. (2000) 'Ideal Theory, Real Rationality: Habermas Versus Foucault and Nietzsche', in *Political Studies Association's 50th Annual Conference, The Challenges for Democracy in the 21st Century*, 10-13 April, London: London School of Economics and Political Science.
- Friedmann, J. (2011) *Insurgencies: Essays in Planning Theory*, New York: Routledge.
- Harvey, D. (1989) 'From Managerialism to Entrepreneurialism: The Transformation in Urban Governance in Late Capitalism', *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography, The Roots of Geographical Change: 1973 to the Present*, vol. 71, no. 1, pp. 3-17.
- Healey, P. (2006) 'Transforming Governance: Challenges of Institutional Adaptation and a New Politics of Space', *European Planning Studies*, vol. 14, no. 3.
- Innes, J.E., Booher, D.E. and Vittorio, S.D. (2010) 'Strategies for Megaregion Governance', *Journal of the American Planning Association*, vol. 77, no. 1, pp. 55-67.
- Jessop, B. (1998) 'The enterprise of narrative and the narrative of enterprise: place marketing and the entrepreneurial city', in Hall, T. and Hubbard, P. (ed.) *The Entrepreneurial City*, Chichester: Wiley.
- Klijn, E.H. (2012) 'New Public Management and Governance: A Comparison', in Levi-Faur, D. (ed.) *The Oxford Handbook of Governance*, Oxford: Oxford University Press, pp. 201-214.
- Mattingly, M. (1994) 'Meaning of urban management', *Cities*, vol. 11, no. 3, pp. 201-205.
- Salet, W. (2007) 'Framing Strategic Urban Projects', in Salet, W. and Gualini, E. (ed.) *Framing Strategic Urban Projects: Learning from Current Experiences in European Urban Regions*, London: Routledge, pp. 1-19.
- Stoker, G. (1998) 'Governance as Theory: Five Propositions', *International Social Science Journal*, vol. 50, no. 155, pp. 17-28.
- Swyngedouw, E., Moulaert, F. and Rodriguez, A. (2002) 'Neoliberal Urbanization in Europe: Large-Scale Urban Development Projects and the New Urban Policy', *Antipode*, vol. 34, no. 3, pp. 542 - 577.
- Tiesdell, S. and Allmendinger, P. (2005) 'Planning Tools and Markets: Towards an Extended Conceptualisation', in Adams, D., Watkins, C. and White, M. (ed.) *Planning, Public Policy and Property Markets*, Oxford: Blackwell, pp. 56-76.
- Vedung, E. (1998) 'Policy Instruments: Typologies and Theories', in Bemelmans-Videc, M.-L., Rist, R.C. and Vedung, E. (ed.) *Carrots, Sticks, and Sermons: Policy Instruments and Their Evaluation*, Piscataway, NJ & London: Transaction Publishers, pp. 21-58.

Кандидат је у оквиру докторске дисертације користио обимну литературу и различите врсте примарних и секундарних извора, почев од новинских чланака и вести, докумената, попут владиних извештаја, урбаних политика, планова, стратегија, закона, одлука, слика, затим научних радова из часописа, књига и делова књига и извештаја са конференција, и успео да издвоји ауторитете у теоријским областима важне за ово истраживање.

У оквиру концептуалног и теоријског оквира истраживања докторске дисертације кандидат је имао теоријски ослонац у изворима који се баве савременим парадигмама урбаног менаџмента, управљања и планирања у релацији са основним аспектима, темом и предметом истраживања стратешких урбаних пројеката и инструмената урбаног менаџмента.

Одређивање и дефинисање појма урбаног менаџмента и стратешких урбаних пројеката позиционира се у ширу теоријску област урбаног управљања и планирања и урбаног менаџмента на основу детаљног увида у релевантне радове ауторитета у тим областима, и то првенствено научних радова из часописа, књига и делова књига и извештаја са конференција (Allmendinger, 2002; Berg, Braun, & Meer, 1997; Bovaird & Löffler, 2003; Fainstein, 2000, 2010; Flyvbjerg, 2000; Friedmann, 2011; Harvey, 1989; Healey, 2006; Innes, Booher, & Vittorio, 2010; Jessop, 1998; Klijn, 2012; Mattingly, 1994; Salet, 2007; Stoker, 1998; Swyngedouw, Moulaert, & Rodriguez, 2002; Tiesdell & Allmendinger, 2005; и Vedung, 1998).

У оквиру практичног и емпиријског истраживања савремених комплексних стратешких урбаних пројеката у британском, холандском и српском контексту кандидат користи првенствено примарне изворе, и то новинске чланке и вести, затим владине извештаје, урбане политике, планове, стратегије, законе, одлуке, и делимично секундарне изворе попут књига и делова књига, извештаја са конференција и научних радова из часописа. Већина наведених извора није доступна на српском језику, тако да су извори употребљавани уз превод кандидата са изворног енглеског језика.

Комисија на основу увида у избор, обим и квалитет референтне и коришћене литературе у теоријском и емпиријском делу истраживања у докторској дисертацији оцењује да кандидат мр Урош Радосављевић препознаје кључне теоријске расправе и на одговарајући начин користи изворе за аргументацију својих ставова у области коју истражује.

3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

Примењени научни методи у истраживању су одабрани у складу са темом, проблемом и предметом истраживања и омогућавају адекватну проверу постављених хипотеза.

Методологија коришћена у дисертацији има квалитативни, прагматични и мултидисциплинарни карактер јер тражи одговоре у областима и теоријама урбаног развоја, урбаног менаџмента, управљања и планирања, које су све у директној вези са темом и предметом истраживања и представљају научни приступ за формирање концептуалног оквира анализе стратешких урбаних пројеката и инструмената урбаног менаџмента.

На теоријском нивоу коришћен је компаративни критички метод за преглед и критичку анализу теоријских савремених знања у области урбаног менаџмента, управљања и планирања, и то првенствено парадигми праведног града и колаборативно-комуникативног правца са једне стране и парадигми урбаног менаџмента и управљања са друге стране. Исходи дискусије теоријског и концептуалног истраживања су коришћењем методе синтезе теоријских налаза употребљени у дефинисању инпута за формирање модела и инструмената урбаног менаџмента у реализацији стратешких пројеката у промењеним друштвено-економским условима на глобалном нивоу и у Србији. Провера изнетих хипотетичких ставова у дисертацији у складу са основним правцима истраживања извршена је методама научног истраживања који подразумевају критичку анализу, анализу садржаја, вишеструку студију случаја и компаративне анализе.

3.4. Применљивост остварених резултата

Применљивост резултата истраживања спроведеног у докторској дисертацији могућа је и у оквиру научне и теоријске мисли о управљању и планирању развоја градова и урбаном менаџменту стратешких урбаних пројеката у Србији и на нивоу практичне примене резултата истраживања у унапређењу праксе. Применљивост резултата се у научном смислу односи на проширивање постојећих и увођење нових теоријских, методолошких и практичних знања и иновација и нових инструмената и принципа урбаног менаџмента. Практична примена у пракси огледа се у увођењу нових модела, приступа и инструмената урбаног менаџмента на нивоу локалних управа у Србији за одговорније, ефективније, и ефикасније планирање и управљање развојем своје територије, заједно са представницима приватног и цивилног сектора друштва. Важно поље практичне примене резултата истраживања је и могућност друштвене трансформације и редефинисања улоге планера, архитеката и урбаниста у савременом српском друштву као лидера колаборативних процеса усмерених ка урбаном менаџменту и специфичностима локалног развоја. У том смислу очекује се и промена у едукацији архитеката и урбаниста, али и сродних додирних области, у односу на позицију струке у процесима урбаног менаџмента, управљања и планирања уопште, и у односу на питања урбаног менаџмента, планирања и пројектовања стратешких пројеката посебно. Таква улога биће евидентна на различитим нивоима и фазама процеса: од нивоа формулисања интегралних политика, стратегија, урбанистичких планова и решења квалитетног урбаног дизајна; креирања миљеа и арене за укључивање одређених група заинтересованих страна у критичним временским фазама планова и пројеката; до фасилитације читавог процеса кроз креирање, подршку и омогућавање функционисања стратешких мрежа између различитих агенција, институција и актера; и на крају, имплементације, праћења и прилагођавања резултата одрживих решења.

3.5. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

Докторска дисертација мр Уроша Радосављевића показује да је кандидат достигао значајну способност самосталног научног рада кроз одабир и повезивање знања из теоријских области управљања и планирања и урбаног менаџмента, као и да је стекао и унапредио специфична знања из области употребе и примене специфичних савремених инструмената урбаног менаџмента и планирања у процесима производње простора. Кандидат је такође овладао вештинама употребе различитих научних метода истраживања у поменутих теоријским областима релевантним за ужу научну област урбанизма, почев од критичке теоријске анализе, анализе садржаја разних извора, анализе вишеструке студије случаја, формирања модела, и коначно до синтезе и интерпретације резултата истраживања. Кандидат је кроз формирану методологију и концептуални оквир истраживања показао способност дефинисања специфичне теме и проблема истраживања које је поставио у адекватан теоријски контекст у области урбаног менаџмента, управљања и планирања актуелан у друштвеним контекстима европских развијених земаља и контекста Србије.

Комисија је на основу увида у целокупан рад изложен у докторској дисертацији, као и на основу претходне научне компетенције научно-истраживачких резултата уверена да кандидат мр Урош Радосављевић поседује неопходна знања и способности за успешан

самостални научни рад и да ће на тај начин доприносити развоју савремене теорије и праксе у области урбанизма.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

4.1. Приказ остварених научних доприноса

Основни научни доприноси који су остварени у дисертацији и који представљају допринос унапређењу научних знања односе се на неколико остварених резултата истраживања.

Први научни резултат представља уређен одабир, преглед и компаративна критичка анализа различитих теоријских и концептуалних знања и приступа за специфичан проблем, предмет и успостављени оригиналан концептуални оквир истраживања стратешких урбаних пројеката у области урбаног менаџмента, управљања и планирања. Други важан научни допринос и резултат истраживања огледа се у прегледу, анализи и критичкој оцени резултата спроведених истраживања примењених иновираних методолошких приступа урбаном менаџменту стратешких урбаних пројеката у одабраним случајевима друштвено-економских контекста Велике Британије и Холандије и у нашем контексту који су од важности за стратешки развој градова у Србији.

Најважнији научни резултат истраживања представља формирање научно засноване методологије и верификованог модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких урбаних пројеката и развијања нових инструмената и принципа у области урбанистичког планирања и управљања урбаним развојем који локалним управама нуди проширивање управљачких и планерских активности на читаву палету савремених планерских приступа, метода, алата и инструмента. Последњи важан резултат је идентификација и дефинисање главних фактора, ограничења и услова приликом прилагођавања и примене модела урбаног менаџмента у конципирању и реализацији стратешких урбаних пројеката у српском контексту, који нуди нова сазнања за проширивање постојећих и увођење нових теоријских, методолошких и практичних знања и нових инструмената урбаног менаџмента у области урбанистичког планирања и управљања урбаним развојем у Србији.

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

Формирањем модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких урбаних пројеката проширују се постојећа научна теоријска упоришта и врши надградња утврђених конвенционалних знања и вредности у управљању и планирању урбаног развоја. Модел урбаног менаџмента на оригиналан начин успоставља релације и повезује савремене теорије и парадигме урбаног менаџмента и управљања са једне стране, са савременима теоријама и парадигмама праведног града и колаборативно-комуникативног правца са друге стране. На тај начин се допуњује и унапређује постојећи теоретски и практични модел планирања и управљања просторним развојем у Србији, који је углавном заснован на рационалној, и у последњих неколико година делом на колаборативној парадигми.

Докторска дисертација кандидата мр. Уроша Радосављевића фокусира се на урбани менаџмент стратешких урбаних пројеката и на тај начин се разликује у односу на претходна

и актуелна истраживања у неколико аспеката и истовремено их допуњује. Одређени велики број теоријских и истраживачких радова фокусира се на опште, стандардне моделе урбаног управљања и планирања у покушају да примени такав теоријско-концептуални оквир на стратешке урбане пројекте. У тим радовима, анализа се примарно оријентише на институционални и легислативни контекст, процес планирања и улогу планера, као и на питања партиципације и укључивања јавности у процес планирања, док предмет планирања – град и простор и социо-економски ефекти остају у другом плану.

Допринос ове дисертације је у томе што, попут релативно малог броја студија првенствено у америчком и европском контексту, истражује стратегије и интересе приватног и јавног сектора, начине на које актери јавног и приватног сектора уређују своје односе кроз различите организационе аранжмане, захтеве које имају приликом успостављања правила за сарадњу, као и на истраживање инструмената и ресурса које актери користе у процесу планирања, менаџмента и реализације стратешких пројеката. Такође, релативно мали број студија истражује резултате, ефекте и вредности које такве урбане интервенције доносе.

4.3. Верификација научних доприноса

Категорија М24:

1. **Radosavljević, U.:** Conditions influencing waterfront development and urban actors capacity as a strategic response, *SPATIUM International Review*, vol. 17-18, pp.78-83, 2008 (ISSN 1450-569X).

Категорија М33:

1. **Radosavljević, U., Lalović, K. & Živković, J.:** „Urban Management Model in the Implementation of Strategic Projects in Serbia“ - *Proceedings of International Symposium – Research & Design for Industry*. Belgrade: IPPP, 2014, pp. 242-254 (ISBN 978-86-84231-35-4).
2. **Radosavljević, U. & Furundžić, D.:** „Urban Management & Mobility in Strategic Projects in Eastern Serbia“ - *Proceedings of 2nd International Conference ICTTE Belgrade 2014*. Belgrade: City Net Scientific Research Center Ltd., 2014, pp. 846-852 (ISBN 978-86-916153-1-4).
3. **Radosavljević, U., Lalović, K. & Đorđević, A.:** „Sustainable Urban Development & Concept of Mobility Management in Belgrade“ - In N. Martins (Ed.), *Proceedings of the International Conference Sustainable Urban & Transport Planning – SUTP*, Belgrade: United Nations Development Programme (UNDP) Serbia, 2013, pp. 78-90 (ISBN 978-7728-201-1).
4. **Lalović, K., Radosavljević, U. & Radosavljević, J.:** „Knowledge Dissemination on Urban Mobility at the Faculty of Architecture in Belgrade“ - In N. Martins (Ed.), *Sustainable Urban & Transport Planning – SUTP*, Belgrade: United Nations Development Programme (UNDP) Serbia, 2013, pp. 219 – 234 (ISBN 978-7728-201-1).
5. **Перић, А. и Радосављевић, У.:** „Могућности развоја едукације у домену еколошки одрживог пројектовања и планирања“ - У Г. Ћосић (Eds.), *Зборник радова међународног симпозијума Инсталације и архитектура*, Београд: Архитектонски факултет Универзитет у Београду, 2011, стр. 43-49 (ISBN 978-86-7924-058-3).
6. **Лаловић, К., Живковић, Ј. и Радосављевић, У.:** „Изазови урбаног управљања у планирању и имплементацији мера прилагођавања и ублажавања климатских промена“ - *Зборник радова међународног научно-стручног скупа Архитектура и урбанизам - Грађевинарство*

– *Геодезија Јуче, Данас, Сутра*, Бања Лука: Архитектонско-грађевински факултет Универзитет у Бањој Луци, 2011, стр. 2333-2345 (ISBN 978-99955-667-60).

7. **Radosavljević, U.**, Lalović, K. & Mrđenović, T.: „Perspectives for urban experts in future urban development and mobility practice in Serbia“ - In M. Schrenk, V. Popovich, & P. Zeile (Eds.), *Proceedings of International Conference Cities for Everyone: Liveable, Healthy, Prosperous - Promising vision or unrealistic fantasy*. Vienna, Austria: CORP, 2010, pp. 539-544 (ISBN 978-39502139-9-7).
8. Mrđenović, T., Lalović, K. & **Radosavljević, U.**: „Territorial information systems as an instrument for developing social capital in local communities in Serbia“, In M. Schrenk, V. Popovich, & P. Zeile (Eds.) *Proceedings of International Conference Cities for Everyone: Liveable, Healthy, Prosperous - Promising vision or unrealistic fantasy*. Vienna, Austria: CORP, 2010, pp. 703-713 (ISBN 978-39502139-9-7).

Категорија М14:

1. **Радосављевић, У.**, Лаловић, К. и Миловановић-Родић, Д.: „Повезивање кључних агенција за одрживе урбане пројекте у Голупцу и Неготину“ - у М. Пуцар, Б. Димитријевић и И. Марић (Ур.) *Климатске промене и изграђени простор: политика и пракса у Шкотској и Србији*. Београд: ИАУС, стр. 472-490, 2013 (ISBN 978-86-80329-72-7).
2. Миловановић-Родић, Д., Лаловић, К. и **Радосављевић, У.**: „Процес формулисања одрживих решења са локалним иницијативама: заједнички рад и остварени резултати у рибарском насељу Текија и Крушевцу“ - у М. Пуцар, Б. Димитријевић и И. Марић (Ур.) *Климатске промене и изграђени простор: политика и пракса у Шкотској и Србији*. Београд: ИАУС, стр. 446-465, 2013 (ISBN 978-86-80329-72-7).
3. **Радосављевић, У.**: „Град река“ - у В. А. Милић и В. Ђокић (Ур.) *Београд Престоница*, Београд: Архитектонски факултет Универзитет у Београду, Berlage Institute, Rotterdam и Fakultät für Architektur der RWTH Aachen, стр. 316-331, 2006 (ISBN 86-80095-84-2)

Категорија М44:

1. **Радосављевић, У.** и Лаловић, К.: „Стратешко умрежавање актера за одрживи развој туризма Србије“ - у К. Лаловић, и У. Радосављевић (Ур.) *Савремени приступи урбаном дизајну за одрживи туризам Србије*. Београд: Архитектонски факултет Универзитет у Београду, стр. 51-81, 2013 (ISBN 978-86-7924-064-4).

Категорија М45:

1. **Радосављевић, У.**: „Умрежавање међународних, националних и локалних институција за одрживи локални развој насеља Источне Србије“ - у М. Бајић-Брковић (Ур.) *Климатске промене, националне политике и локални развој*. Београд: Архитектонски факултет Универзитет у Београду, стр. n/a, 2013 (ISBN 978-86-7924-100-9) у процесу публикавања.

Категорија М48:

1. Лаловић, К. и **Радосављевић, У.**: *Савремени приступи урбаном дизајну за одрживи туризам Србије*, Београд: Архитектонски факултет Универзитет у Београду, 2013 (ISBN 978-86-7924-064-4).

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

На основу прегледа и анализе дисертације кандидата мр Уроша Б. Радосављевића, Комисија констатује да је дисертација написана у складу са одобреном темом. Дисертација задовољава научне критеријуме и пружа допринос ужој научној области урбанизам и просторно планирање кроз формирање оригиналне методологије и верификованог модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких урбаних пројеката и дефинисање главних фактора, ограничења и услова приликом примене резултата у пракси. Примена истраживања у пракси могућа је и у научном и практичном смислу кроз увођење нових модела, приступа и инструмената урбаног менаџмента на нивоу локалних управа за одговорније, ефективније, и ефикасније планирање и управљање развојем територије, у специфичним транзиционим друштвено-економским условима у Србији, као и сличним условима у југоисточној Европи. Кандидат је способан за научно-истраживачки рад с обзиром на досадашње научно-истраживачко искуство, које подразумева рад на самој дисертацији, рад на међународним научно-истраживачким пројектима, као и број научних радова из области урбанизма, урбаног менаџмента, управљања и планирања, пре свега оних у међународним научним часописима (М24), монографијама (М14, М44, М45 и М48) и конференцијама (М33).

У том смислу, Комисија предлаже Наставно-научном већу Архитектонског факултета да се докторска дисертација под називом „Формирање модела урбаног менаџмента у реализацији стратешких пројеката“, кандидата мр Уроша Б. Радосављевића, дипл. инж. арх, прихвати, изложи на увид јавности и упути на коначно усвајање Већу научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду.

У Београду, 01. децембар 2014. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

.....
Проф. др Владан Ђокић, ментор и члан Комисије
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

.....
Проф. мр Рајко Корица, председник Комисије
Универзитет у Београду, Архитектонски факултет

.....
Проф. др Нада Драговић, члан Комисије
Универзитет у Београду, Шумарски факултет